

Beş yaşlıların məktəb hazırlığı

Hər bir şəxsin həyatının unudulmaz anlarından biri, məhz məktəbə ilk qədəm qoyduğu vaxtlardır. Məktəb həyatına girişi, bir məktəbli kimi sinfə daxil olması və ən əsas müəllimi ilə tanışlığı onun uşaqlıq çağlarından şəxsiyyət kimi formalaşmasının ilkin mərhələsidir. Ətraf mühit haqqında təsəvvürünün olması, onu dərk etməyə başlaması, insanlarla ünsiyyət yaratma vərdislərinin, bədii təfəkkür prinsiplərinin, məntiqi, əxlaqi-mənəvi dəyərlərinin, intellektual düşüncə tərzinin yaranması və inkişafı baxımından məktəbhazırlıq insan həyatında mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Məktəbə sevgini, marağı formalaşdırın məktəbhazırlıq qruplarından...

Təhsil üçün ilk addım kimi xüsusi yükü özündə daşıyan məktəbhazırlıq prosesi müasir dövrdə daha da inkişaf edir. Müxtəlif formatlı dərslər tədris olunur. Qruplarda “Ətraf aləmlə tanışlıq”, “Bədii təfəkkürün inkişafı”, “Savad təliminə hazırlıq və nitq inkişafı”, “Məntiqi və riyazi təfəkkürün inkişafı”, “Təsviri fəaliyyət”, “Musiqi və fiziki mədəniyyət” fənləri öyrədilir.

Bakı şəhəri Yasamal rayonu M.Müşfiq adına 18 nömrəli tam orta məktəbin məktəbhazırlıq qruplarında olduq və oradakı mühiti daha yaxından müşahidə etdik. Dərs prosesinin keyfiyyəti və istiqaməti, dərslərin tədris forması barədə məktəbhazırlıq qrupunun müəllimi Şəhla Əliyevanın fikirlərini öyrəndik.

- *Məktəbhazırlıq qruplarında dərslər necə qurulur?*

- Ötən illərdə qrup uşaqların sayına görə 2 hissə olaraq, A-B siniflərinə bölünürdü. Bu ilin qərarına əsasən qruplara bölünmədən bütöv sinif olaraq, gündəlik 30 dəqiqə olur, arada 10 dəqiqə fasilə verməklə növbəti dərs proseslərinə keçid edirik. Bu mərhələdə təhsil alan uşaqlar üçün ev tapşırığı nəzərdə tutulmur. Tədris müvafiq olaraq təlim və metodiki vəsaitlərlə təmin olunur. Qruplarda dərslər həftədə 4 gün olmaqla ümumilikdə həftə ərzində 12 saat keçilir. Hər sinif tex-

noloji avadanlıqlarla təmin olunur və bu, dərslərin gedişatına daha müsbət təsir edir. Uşaqlara dərs zamanı mövzu ilə əlaqədar müxtəlif növ slaydlar təqdim olunur, izlənilir, onların müəllim ilə birlikdə müzakirələrdə iştirakı təmin edilir.

- *5 yaşlı uşaqların tədris prosesində qarşılaşdığınız çətinliklər nələrdir?*

- Bilirik ki, uşaqların hər biri bir ailənin üzvüdür. Bəzi uşaqlar var ki, baxça mühitində olublar və onlarla işləmək sadəcə ailə mühitində böyüyən uşaqlarla işləməkdən daha rahat və əlverişlidir. Sırf ailədən gələn uşaqlarla xüsusi ünsiyyət zamanı çətinliklər yaranır. Buna bir sadə misal olaraq deyə bilərəm ki, adicə qələmin tutulma formasında belə onlar arasında fərq görünür. Düzdür, mən demirəm ki, onlar hər şeyi bilməlidir, bütövlükdə götürəndə onlar onsuz körpədirlər. Onların oturuşunu, duruşunu, dinləmə mədəniyyətini, müraciət etmə formasını öyrətmək və aşılamaq məktəbhazırlıq müəllimlərinin əsas vəzifəsidir. Müəyyən zaman lazımdır ki, onlar məktəbə öyrəşsin, adaptasiya olsunlar. Biz çalışırıq ki, onlar 1-ci sinfə gedəndə bəzi çətinliklərlə qarşılaşmasınlar. Məhz məktəbhazırlıq qruplarının da məqsədi budur. Onlar 1-ci sinfə gedəndə əlifbanı tam şəkildə öyrənmiş olurlar, eyni zaman-

da rəqəmlərlə işləməyi bacarırlar. Yeni tədris ilinə başlayanda müəyyən bazaları olur ki, bu da ibtidai sinifdə onların fəal inkişafını sürətləndirir. Məktəbhazırlıq bir növ məktəbə olan sevgini, marağı formalaşdırır. Buna misal olaraq, mənim dərs prosesimdə bir hadisəni danışmaq istəyirəm. Deməli, dərsə yeni başlayan həftədə hər bir uşağa müəyyən tapşırıq vermişəm, hansı ki, hər kəs öz bacarığını göstərməlidir. Şagirdlərdən biri mənə hər gün dərsə gələcəyini, məktəbi sevdiyini söyləyir. Belə hallar müəllim olaraq mənə çox sevindirir. Demək ki, müəyyən öyləncələr, yarışlar keçirmək uşaqlar arasında məktəbə rəğbəti daha da artırır.

- *Müəllim-şagird-valideyn münasibətləri necə tənzim olunur?*

- Mən peşə fəaliyyətimdə valideynlərə dəfələrlə müraciət etmişəm və etməkdə də davam edirəm ki, həmişə müəllim-valideyn arasında birlik, əməkdaşlıq olmalıdır. Onlar arasında qarşılıqlı anlaşma formalaşmalıdır. Bu, təkcə 5 yaşlı uşaqların valideynlərinə aid deyil, ümumiyyətlə, hər yaş kateqoriyasına şamil olunur. Əgər müəllim sinifdə uşaqlara nəyisə izah edərsə, valideyn də eyni zamanda ev şəraitində bununla maraqlanırsa uşağın öyrəndiyi biliklər faydalı olur. Yəni hər uşağın qavraması eyni olmur. Sizin də müşahidə etdiyiniz kimi, sinifdə “kitablarınızı açın” deyərək uşaqlara müraciət edərsən, onlardan bəzisi bir dəfə söyləməklə anlayır, bəzisi isə yenidən sual verir və yaxud nə dediyimi anlamır. Eyni ilə dərsi anlamaqda da bu

çətinliklər baş verir. Biz müəllimlərin valideynlər ilə sosial şəbəkələrdə qrupumuz var. Onlarla mütəmadi ünsiyyətdə oluruq, dərslərin gedişatı ilə bağlı məlumatlar paylaşırıq. Hər dərsin sonunda valideynlər qarşısında çıxış edirik, dərslərin keyfiyyəti, səmərəliliyi barəsində məlumat veririk. Uşaqların hansı sahədə zəifliyi olduğunu bildirik. Biz çalışırıq ki, valideyn-şagird-müəllim əməkdaşlığı elə qurulsun ki, nəticəsi yaxşı olsun. Yəni də qeyd edərim ki, təbii ki, ən böyük məsuliyyət müəllimlərin üzərinə düşür. Biz doğru istiqaməti onlara aşılamağı bacarmalıyıq. Elə uşaq var ki, hansısa suala düzgün cavab vermir. Biz onu danlamamalıyıq, onda ekoistliyi formalaşdırmamalıyıq. Əgər uşaq səhv edərsə, onun üstünə gedəndə, sərt reaksiya verəndə şagirdin xoşuna gəlmir, həm yaşdılar arasında pört olur, eyni zamanda da həvədən düşür. Əksinə, biz “indi etməsən, ancaq növbəti dəfə bu təkrar olmaz” - bu kimi formada desək, o uşağın xoşuna gələcək, tapşırıqda yanaşma şəkli dəyişəcək. Burada hər bir uşağa fərdi, psixoloji yanaşma tələb olunur. Biz də uşaqlarla hər gün öyrənir, hər gün yenilənirik. Baxmayaraq ki, biz 5 yaşlı uşaqlarla işləyirik, onlar hər dərsə gəlməmişdən öncə hazırlanırlar, slaydlar hazırlayıb təqdim edirik. Bununla həm də görüntü ilə qavramanı inkişaf etdiririk.

Belə ki, məktəbhazırlıq qruplarında dərs keçən müəllimlər gələcək üçün gənc nəsil yetişdirirlər. Məhz məktəbhazırlıqda hər bir fərdin inkişaf prosesinin təməli qoyulur.

Tünzalə QULİYEVA